

TANTÁRGYI TEMATIKA

2026/2027. tanév 1. félév; Jogász szak

Tantárgy neve: <i>Magyar állam- és jogtörténet I.</i>	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT271N1 (nappali) AJJOT271L1, AJJOT 271D1 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya Katalin egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya Katalin egyetemi docens	
Javasolt félév: 1. őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 15 óra/félév	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 5	Munkarend: nappali/levelező
Tantárgy feladata és célja: A MAGYAR ÁLLAM- ÉS JOGTÖRTÉNET tantárgy célkitűzése a mai magyar állam- és jogrendszer történelmi előzményeinek bemutatása. Ennek során a joghallgatók képet kapnak arról, milyen okok miatt és milyen módon formálódott állam- és jogrendünk a polgári átalakulásig, valamint elsajátíthatják a fontosabb szakmai alapfogalmakat. A tárgynak a jogi kultúrát megalapozó és továbbfejlesztő szerepet is szánunk. A tárgy propedeutikus jellegű, amely a középiskolai történelem tudásanyagát feltételezve készíti elő a hallgatókat a választott hivatás alapfogalmainak megértésére. Bevezető és alapozó karaktere miatt tekintettel kell lennünk a hallgatóink elvárható ismeretszintjére és a felsőbb éveken oktatott tételes tárgyak igényeire. A levelező tananyag összeállításánál figyelemmel voltunk az első évfolyamon oktatott más tantárgyak tematikájára is. Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T2, T5, T7, T10, T12, T16, T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K10, K14, K19, K26 <i>attitűd:</i> A1, A2, A4, A5, A6, A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4, F5	
Tantárgy tematikus leírása:	
I.Konzultáció 1. A félévi tematika és a követelmények ismertetése Az államalapítás. A király jogállása 1301-1848. A trónbetöltési elvek változásai; hatáskörei, a király helyettesítése (a kormányzó és a nádor) Az országos méltóságok vegyesházi királyaink idején. 2. A rendiség kialakulása Magyarországon. Az 1222. évi világi Aranybulla. Az országgyűlés kialakulása, szervezete és működése a rendi korban. 3. Helyi közigazgatási szervezet jellemzői 1848-ig. (A királyi vármegye és a nemesi vármegye. A városok jogállása a rendi korban) II.Konzultáció 4. Bírószági szervezet fejlődése Magyarországon az államalapítástól 1848-ig. 5. Az állam- és jogfejlődés jellegzetességei az 1848/1849-es forradalom- és szabadságharc idején. Az államfői hatalom gyakorlása 1848/49 6. A neoabszolutizmus időszakának „alkotmányos” berendezkedése. 7. A választójog fejlődése 1848-2000 8. A Pragmatica Sanctio és az osztrák-magyar kiegyezés közjogi alapjai 1867:XII. tc. A horvát-magyar államjogi kapcsolat 1868 és 1918 között. 1868:XXX. tc. Az államfői hatalom gyakorlása 1867-1918 III. Konzultáció	

9. Az országgyűlés 1848/1849, 1867-1918 (szervezete, működése, hatásköre). A nemzetgyűlés 1920-1926. Az 1926-os felsőházi reform Országgyűlés 1946-1989; 1990-2000.
10. A helyi önkormányzatok a polgári korban és a XX. század első felében (Általános jellemzők. A vármegye, a törvényhatósági joggal felruházott városok; Budapest székesfőváros. A községek); Végrehajtó hatalom helyi szervei a XX. század második felében
11. Az igazságszolgáltatás rendszere a polgári korban és a XX. század első felében (Rendes és különbíróóságok; Az igazságszolgáltatás egyéb szervei)

IV. Konzultáció

12. Az 1918/1919-es forradalmak államszervezeti sajátosságai. A trianoni békeszerződés. Az alkotmányosság helyreállítása (1920) és a kormányzó jogállása.
13. A köztársasági elnök 1946-1949-ben. A kormány jogállása (a kormányalakítás szabályai, a miniszteri felelősség, a kormány hatásköre és a kivételes hatalom). Az államfő jogállása 1949-1989; 1990-2000.
14. Félévzárás

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A tantárgyból - elméleti jellegénél fogva - a félév során aláírást kell szerezni, amelynek feltétele az előadásokon / konzultációkon való részvétel. A távolmaradás megengedett mértéke 1 alkalom. A további igazolt vagy igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után, amelynek teljesítése írásban vagy szóban, az oktatóval történő egyeztetés szerint történik.

Egyéni tanrendben részesülő hallgatók esetén az egyéni tanrend nem eredményezhet enyhébb követelményt, nem csökkentheti a kompetenciaelvárást. Ezért az aláírás megszerzésének feltétele mélyebb, önálló tananyag feldolgozás, dokumentált teljesítmény.

Az aláírás megszerzésének feltétele:

A hallgatónak tematikus írásbeli modulbeszámolót kell készítenie az alábbi feltételekkel:

- **Elsődlegesen a tankönyvet kell alapul venni.**
- *Terjedelem: minimum 8 gépelt oldal (1,5 sortáv, times new roman betűtípus, 12 betűnagyság, normál margó)*
- *Minimum 5-8 tudományos hivatkozás – korrekt lábjegyzetek készítése – OSCOLA rendszer alapján*
- *Legalább 5 magyar és 3 idegennyelvű szakirodalom feldolgozása*
- *Amennyiben a hallgató MI felületeket használ, fel kell tüntetni!*
- *Önálló elemző jellegű összegzés – NEM összefoglaló kivonat!*

A modulbeszámolók tematikái:

1. *Királyi hatalom parlamentáris keretek között - a parlamentáris kormányzás elve a király széles közjogi jogosítványai mellett*
2. *Képviselő és kirekesztés - a választójogi reformok mennyiben szolgálták a politikai részvétel kiszélesítését, illetve a fennálló hatalmi rendszer megőrzését*
3. *Népköztársaságból jogállami köztársaság - A magyar államszervezet átalakulása 1989-1990-ben*

A hallgatónak mind a HÁROM modulbeszámolót el kell készítenie, és havonként időbeosztással az alábbi email címre kell doc kiterjesztésű fileban megküldeni az alábbi határidőkkel:

1. 2026. szeptember 30. 16.00
2. 2026. október 31. 16.00
3. 2026. november 30. 16.00

Meajkjogtorttsz@gmail.com

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás megszerzése

A e-lecke-könyvi aláírás megszerzése után a hallgatók a vizsgaidőszakban a félév anyagából szóbeli vagy írásbeli vizsgát tesznek, amelynek értékelése ötfokozatú jeggyel történik.

A vizsgán 5 fokozatú értékelést alkalmazunk.

A vizsga a tankönyv tételeiből és az előadások/konzultációk anyagából lesz.

Az ötfokozatú értékelés százalékos határai:

- 0-60%: elégtelen (1);*
- 61-70% elégséges (2);*
- 71-80%: közepes (3);*
- 81-90%: jó (4);*
- 91-100%: jeles (5).*

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: *előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, megbeszélés, vita*

EGYSÉGES TÉTELSOR
NAPPALI ÉS LEVELEZŐ HALLGATÓK RÉSZÉRE

Magyar állam- és jogtörténetből

(Alkotmánytörténet)

2026/2027. tanév I. félév

- 1) A rendek és a rendiség. [At. 81-89. o.]
- 2) A rendi-képviselési monarchia. [At. 90-95. o.]
- 3) Az abszolút monarchia. [98-107. o.]
- 4) Erdély különleges jogállása, országgyűlések az önálló államiság idején. [At. 116-123. o.; 161-162.o.]
- 5) Horvátország, Szlavónia, Dalmácia, Bosznia, Fiume különleges jogállása. [At. 123-127. o.]
- 6) A király jogállása az államalapítástól 1848-ig. [At. 132-139. o.]
- 7) A király helyettesítése a rendi korban. [At. 139-145. o.]
- 8) A rendi országgyűlés kialakulása, előzményei. [At. 149-153. o.]
- 9) A rendi országgyűlési képviselés. Az országgyűlés szervezete. [At. 153-156. o.]
- 10) A rendi országgyűlések hatásköre, tanácskozásai. [At. 156-161. o.]
- 11) A királyi tanács tagjai, jelentősége, funkciója. [At. 166-171. o.]
- 12) Az országos és udvari méltóságok. [At. 171-181. o.]
- 13) A szakkormányzat szervei, dikasztériumok. [At. 183-190. o.]
- 14) A birodalom központi szervei. [At. 190-192. o.]
- 15) A királyi vármegye fogalma, eredete, szervezete. [At. 196-198. o.]
- 16) A nemesi vármegye kialakulása és hatásköre, szervei, szerkezete. [At. 198-204. o.]
- 17) A szabad királyi városok, bányavárosok. [At. 208-213. o.]
- 18) Mezővárosok, uradalmak, falvak. [At. 213-217. o.]
- 19) Ítélezés szervei [At. 222-225. o.]
- 20) A központi ítélezés szervei. [At. 225-232. o.]
- 21) A vidéki törvénykezés. [At. 233-239.]
- 22) Az ügyvédség kialakulása és jellegzetességei hazánkban. [At. 239-242. o.]
- 23) Az ügyészi intézmény hazánkban. [At. 242-243. o.]
- 24) A közhitelességi szervezet; Földkönyv bevezetése. [At. 243-247. o.]
- 25) A katolikus egyházszervezet Magyarországon. [At. 253-255. o.]
- 26) Állam és a katolikus egyház viszonya a polgári átalakulásig [At. 255-258. o.]
- 27) Az állam és a protestáns felekezetek kapcsolata 1517-1848 között. [At. 258-261. o.]
- 28) A polgári átalakulás folyamata és eredményei hazánkban [At. 269-278. o.]
- 29) Az áprilisi alkotmány sajátosságai. [At. 282-288. o.]
- 30) Alkotmányos monarchia létrehozása, megoldási kísérletek a közjogi válságra. [At. 293-298. o.]

- 31) A neoabszolutizmus időszakának „alkotmányfejlődése”. [At. 302-309. o.]
- 32) Ausztria és Magyarország közjogi kapcsolata 1867 és 1918 között. [At. 312-318. o.; 327.o.]
- 33) A parlamentáris monarchia speciális elemei hazánkban. [At. 318-321. o.]
- 34) Szabadságjogok helyzete a kiegyezés korában. [At. 322-328. o.]
- 35) Szabadságjogok a két világháború között. [At. 337-342. o.]
- 36) Az első népköztársaság időszakának alkotmányjogi jellemzői. [At. 346-349. o.]
- 37) A második köztársasági kísérlet. [At. 350-355. o.]
- 38) A népképviselői választójog fejlődése 1918-ig. [At. 359-367. o.]
- 39) A népképviselői választójog fejlődése 1919-1938 között. [At. 367-370. o.]
- 40) A választási rendszer átalakítása 1945 és 1947 között. [At. 370-373. o.]
- 41) A törvényhozás szervezete a kiegyezést követően. [At. 377-382. o.]
- 42) A polgári korszak országgyűlési tagjainak jogállása. [At. 388-392. o.]
- 43) A polgári korszak országgyűlésének hatásköre, működése; [At. 382-388. o.]
- 44) Az állami ellenőrzés szervezete. [At. 393-394.o.]
- 45) A király jogállása 1848 után. [At. 397-406. o.]
- 46) Az alkotmányosság helyreállítása 1920-ban. [At. 333-336. o.]
- 47) A kormányzó jogkörei 1920 és 1944 között. [At. 409-416. o.]
- 48) A köztársasági elnök jogállásának típusai; a népköztársaság elnöke. [At. 418-422. o.]
- 49) A közigazgatás fogalma, fejlődésének tendenciái, kivételes hatalom [At. 425-429. o.]
- 50) A magyar polgári közigazgatás korszakai [At. 429-431. o.]
- 51) A közigazgatás szervei, a kormány, kormányzati szervek [At. 431-434. o.]
- 52) A szakközigazgatás szervei [At. 435-436. o.]
- 53) A törvényhatóságok, azok típusai és szervei a kiegyezés után. [At. 437-439. o.]
- 54) A vármegye a polgári korban. [At. 439-442. o.]
- 55) A törvényhatósági jogú városok, Budapest székesfőváros, közégek. [At. 442-446. o.]
- 56) A testületi önkormányzatok. [At. 446-447. o.]
- 57) A bírósági szervezet 1848 és a dualizmus között. [At. 451-453. o.]
- 58) Rendes és különbíróságok a kiegyezés után. [At. 453-463. o.]
- 59) A bírói függetlenség kialakulása, bírák felelőssége [At. 463-467. o.]
- 60) Az ügyészség a polgári korban. [At. 467-469. o.]
- 61) Az ügyvédség a polgári korban [At. 469-471. o.]
- 62) A közjegyzőség és a telekkönyv. [At. 471-474. o.]
- 63) A Tanácsköztársaság alkotmánya, központi és helyi szervei. [At. 482-485. o.]
- 64) A Hungarista Munkaállam szervezete. [At. 488-489. o.]
- 65) A Magyar Népköztársaság [At. 492-498. o.]
- 66) A parlamentarizmus helyreállítása a 20. század végén [At. 505-506. o.]
- 67) Alkotmányosság a rendszerváltás előtt [At. 507-509. o.]
- 68) Jogi változások 1989-ben [At. 509-511.]
- 69) A jogrendszer modernizálása o. [At. 511-517.o.]

II.

A tankönyvi tételeken túl a kollokviumon az előadások (konzultációk) anyagát is kérdezzük.

Kötelező irodalom:

1. **Magyar alkotmánytörténet** (szerk.: Mezey Barna – Gosztonyi Gergely) Osiris Kiadó Bp. 2020. [a téfelsorban At. rövidítéssel]
2. **Eckhart Ferenc: Magyar alkotmány- és jogtörténet** Osiris Kiadó, Budapest 2000.

3. **Werbőczy István: Tripartitum Opus Juris consuetudinarii Regni Hungariae,** M.Kir. Egyetemi Nyomda, Budapest. 1894.
4. **Koncz Ibolya Katalin: A hatalommegosztás kérdése a polgári Magyarországon** in: Miskolci Jogi Szemle: A Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának Folyóirata 12:1. Különszám 88-94.

Ajánlott irodalom:

1. **József Ruszoly: Beiträge zur neueren Verfassungsgeschichte (Ungarn und Europa).** *Un- garische Rechtshistoriker.* (Herausgegeben von Barna Mezey) Gondolat Kiadó. Budapest, 2009.
2. **Magyar állam- és jogtörténet forrásai** (szöveggyűjtemény) (szerk: Mezey Barna) Osiris Kiadó, Budapest, 1998.
3. **Petrasovszky Anna: Az államforma, kormányforma természetjogi megítélése a 19. században** in: El, Beheiri Nadja; Szabó, István (szerk.) Viginti quinque annis II.: Emlékkonferencia Zlinszky János tiszteletére, a PPKE JÁK 25. tanévében Budapest, Pázmány Press (2020)
4. **Petrasovszky Anna: Adalékok a nemzetfogalom alakulásához a 19. századi Magyarországon** In: Balogh, Judit; Koncz, Ibolya Katalin; Szabó, István; Tóth J., Zoltán (szerk.): Studia in honorem István Stipta : 65; Budapest, Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2017)

Egyéb tudnivalók:

Felmentési kérelem, kreditbeszámítási kérelem benyújtása esetén – karunk kreditátvételi szabályzata értelmében – felmentés, kreditbeszámítás akkor kapható, ha a hallgató korábban megszerzett ismeretei legalább 75%-ban lefedik a felvett tantárgy tematikáját és a kollokvium időpontja 10 éven belül volt.

Oktatói fogadó óra (személyesen, illetőleg telefonon, e-mailben):

A/6-os épület 219-es szoba. Telefon: +3646/565-111/23-39

e-mail: ibolya.koncz@uni-miskolc.hu.

Hallgatói ügyintézés:

Losonczi Laura A/6.épület 222. szoba

Tel: +3646/565-186

e-mail: laura.losonczi@uni-miskolc.hu